

OSMANLI ARAŞTIRMALARI
XXI

NeŐir Heyeti – Editorial Board

Halil İNALCIK – Nejat GÖYÜNÇ
Heath W. LOWRY – İsmail ERÜNSAL
Klaus KREISER – A. Atilla ŐENTÜRK

THE JOURNAL OF OTTOMAN STUDIES
XXI

İstanbul - 2001

Sahibi: ENDERUN KİTABEVİ adına İsmail ÖZDOĞAN

Yazı İşleri Sorumlusu : Nejat GÖYÜNÇ

Basıldığı Yer :Kitap Matbaacılık (212) 5014636

Cilt : Fatih Mücellit (212) 5012823 - 6128671

**Adres :ENDERUN KİTABEVİ , Büyük Reşitpaşa Cad.Yümni İş Merkezi
No: 46 Beyazıt - İstanbul (212) 5286318 Fax: (212) 5286317**

BİR BABAÎ (VEFAÎ) ŞEYHİ ZAVİYESİ
(ŞEYH BEHLÛL BABA)

Hasan YÛKSEL

"İslam ulemasının ve şeyhlerinin tarihteki rolü kadar tezatlı hiçbir şey yoktur. Bir taraftan fitneyi ortadan kaldırmak veya ona yol vermemek için en çetin istibadlara razı olurlar. Diğer taraftan da cezbeleri tutunca en olmayacak zamanda hakikatleri söyleyerek sözün ayağa düşmesine ve fitne kapılarının ardına kadar açılmasına sebep olurlar"¹.

İşte burada sözkonusu edilecek olan Behlül Baba'nın da böylesi bir şeyh olan ve çıkarmış olduğu isyanla Anadolu Selçuklu Devleti'nin sukûtuna sebebiyet veren Baba İlyas-ı Horasanî'nin² birader-zâdesi ve halifesi olduğunu ve daha sonra Suşehri'ne sürüldüğünü Hüseyin Hüsameddin haber vermektedir³.

Vakıflar Arşivi'ndeki kayıtlara bakıldığında, gerçekten de Behlül Baba'nın, Sivas'ın Suşehri Kazası'nın Baro Köyü'nde zaviyesi olduğu ve bu zaviyeye Şubat 1274 (Evâsıt-ı Şa'ban 672) tarihinde III. Giyaseddin Keyhüsrev (1266-1284) tarafından vakıf yapıldığı ve vakfiye süretinin bu arşivde mevcut olduğu görülmektedir⁴. Ne var ki, vakfiyede Behlül Baba'nın Baba İlyas-ı Horasanî'nin birader-zâdesi olduğuna ilişkin herhangi bir bilgi bulunmamaktadır; bununla beraber isim ve künyesi, Şeyh Behlül Dana b. Hüseyin el-Horasanî olarak verilmekte; kısacası, sadece Baba İlyas gibi Horasanlı olduğu belirtilmektedir.

¹ Ahmed Hamdi Tanpınar, *Beş Şehir*, İstanbul, 1987, 124.

² Daha geniş bilgi için bkz. Ahmet Yaşar Ocak, *Babaîler İsyanı*, Geliştirilmiş İkinci baskı, Dergah Yayınları, İstanbul, 1996; aynı yazar, "Baba İlyas", *DİA*, IV, s. 368.

³ Hüseyin Hüsameddin, *Amasya Tarihi*, I, İstanbul, 1327-1330, 235-236; II, 395-396.

⁴ Vakıflar Genel Müdürlüğü Arşivi (bundan böyle VGMA olarak verilecektir), Def. No: 582/247.

Amasya'daki Hangâh-ı Mesudî denilen zaviyenin şeyhi olan Baba İlyas'ın vefatı (1240'ta idam edilmesi) üzerine yerine halifesi ve birader-zâdesi Şemseddin Ebu'l-fezâil Behlül Baba'nın şeyh olduğunu belirten Hüseyin Hüsameddin'e göre, Baba İlyas-ı Horasanî'nin "...hülefasından Aybek Baba, Behlül Baba, Saltık Baba, Lokman Baba pek meşhur olup; bunlara çâr-yâr denmiştir. Tarikat-ı Bektaşîyye müessisi olan Hacı Bektaş Baba çâr-yârdan olan Lokman Baba'nın halifesi" dir⁵. Aşıkpaşa-zâde'nin rivayetine göre de, Horasan'dan kardeşi Menteş ile birlikte Anadolu'ya gelen Hacı Bektaş-ı Veli, Sivas'a vardıktan sonra buradan Baba İlyas'ın yanına gitmiştir⁶.

Bu söylenceler ve diğer arşiv kayıtları; Hüseyin Hüsameddin'in vermiş olduğu bu bilgilerin, en azından bir kısmının, hayâl mahsulü olmadığını; muhtemelen bugün elde mevcut olmayan bir takım kaynaklara dayandığını düşündürmektedir.

Behlül Baba zaviyesi vakfiyesi üzerinde yaptığımız incelemede, bu vakfiyenin, Sivas'ın Zara ilçesinin Tekke Köyü'nde zaviyesi bulunan ve daha önce neşrettiğimiz Şeyh Marzuban zaviyesi vakfiyesiyle aynı tarihte ve hatta aynı şahitler huzurunda III. Giyaseddin Keyhüsrev tarafından düzenlendiği ve Şeyh Marzuban'ın da Vefaî tarikatına mensup olduğu ortaya çıkmıştır⁷ ve hatta *Menakibu'l-Tacü'l-Arifin*'de yer alan bir rivayete göre, H. 501 (M. 1101) senesinde vefat eden Ebu'l-Vefa'nın yedinci halifesi olan Şeyh Hüseyin Raî diğer adıyla Şeyh Çoban'ın⁸ Şeyh Marzuban ile tarikat ve yol arkadaşı oldukları, Horasan'dan birlikte Anadolu'ya geldikleri; Şeyh Marzuban'ın devesinin Zara'nın Tekke Köyü'ne, Şeyh Çoban'ınmki ise Sivas'a çöktüğü için iki yere ayrı ayrı yerleştikleri anlatılmaktadır⁹.

Ne var ki, çıkarmış oldukları isyan sonucu Selçuklu yönetimini temelinden sarsan ve hatta bu devletin sukutuna sebebiyet veren bir tarikatın bu iki şeyhine, bir Selçuklu sultanının vakıf yapması ilk bakışta şaşkınlık yaratacak bir durum arz ediyorsa da; Rükneddin Kılıçarslan gibi kimi Selçuklu sultanlarının iç

5 Hüseyin Hüsameddin, *a.g.e.*, II, 395-396.

6 *Aşıkpaşa-zâde Tarihi*, Nşr., Ali Beğ, İstanbul, 1332, 204-206

7 Hasan Yüksel, "Selçuklular Döneminde Kalma Bir Vefaî Zaviyesi (Şeyh Marzuban Zaviyesi)", *Vakıflar Dergisi*, XXV, Ankara, 1995, 235-250.

8 Kütahya İl Halk Kütüphanesi, No: 1542, vrk., 26b.

9 Orhan Cezmi Tuncer, *Anadolu Kümbetleri*, III, Ankara, 1992, 176.

çatışmalarda taraftar kazanmak ya da onları yitirmemek için devlet topraklarını, bazı kimselere ve özellikle, geniş Türkmen kitleleri üzerinde hayli etkili olan kimi şeyhlere özel mülk veya vakıf olarak dağıttıkları bilinmektedir¹⁰. İhtimaldir ki, III. Gıyaseddin Keyhüsrev de, her ne kadar çıkarmış oldukları ayaklanmayla Anadolu Selçuklu Devleti'ni hayli sarsmış olan bu Türkmen şeyhlerini tekrar yanlarına çekmek amacıyla, kendilerine vakıflar yoluyla geniş imkanlar tanıyarak, babası Rükneddin Kılıç Arslan gibi bu konuda cömert davranmıştır. Zaten bu iki şeyhin zaviyelerine yapılmış olan vakıfların vakfiyelerinde de Gıyaseddin Keyhüsrev'in yapmış olduğu vakıflarla babası Rükneddin Kılıç Arslan'ı geçtiği ifade edilmektedir.

Burada unutulmaması gereken diğer önemli bir husus ise, III. Gıyaseddin Keyhüsrev, bu iki zaviye şeyhinin kendilerine değil zaviye ve türbelerine vakıf yapmış olduğudur. Her iki vakfiyede de, bu şeyhlerin bu tarihte hayatta olmadıkları; fakat zaviyelerinin açık olduğu anlaşılmaktadır. Muhtemelen, zaviyeleri isyan esnasında kapanmış ve daha sonra bu zaviyelere ve şeyhlerinin türbelerinin mesalihine vakıf yapılmıştır.

Arşivde vakfiyesini tespit ettiğimiz Behlül Baba'nın zaviye veya türbesinin bugün hâlâ mevcut olup olmadığını araştırmak için Eylül 2000 tarihinde Baro Köyü'ne gidip yerinde yaptığımız araştırmada, Şeyh Çoban'ın, bir türbesinin de Behlül Baba zaviyesinin bulunduğu Baro Köyü'ne iki kilometre mesafedeki Çobanlı Köyü'nün girişindeki eski yol güzergahı üzerinde bulunan köprünün üst tarafındaki kayalık üzerinde bulunduğunu gördük¹¹. Bu küçük türbenin kapı girişindeki süslemeler ve Kufî yazılar türbenin Selçuklu devri yapısı olduğunu göstermektedir.

Suşehri'nin Baro Köyü'nde Behlül Baba, Çobanlı Köyü'nde Şeyh Çoban (yeni idari taksimata göre bu köyler yeni oluşturulan Gölova ilçesine bağlıdır) ve Zara'nın Tekke Köyü'ndeki Şeyh Marzuban zaviyeleri Orta Asya'dan Anadolu'ya gelen ve hatta Şeyh Marzuban Zaviyesi Vakfiyesi'nde "Azarbecyan Yolu" olarak tanımlanan yol güzergahı üzerinde yer almaktadırlar.

¹⁰ Claude Cahen, *Osmanlılar'dan Önce Anadolu'da Türkler*, çev. Yıldız Moran, İstanbul, 1979, 320; Osman Turan, "Kılıç Arslan IV Rukn Al-Din (?-1266)", *İA*, VI, 706.

¹¹ Bu Şeyh Çoban'ın diğer bir türbesi ise Sivas İli'nin merkezinde bulunmaktadır. Bu duruma göre Şeyh Çoban'ın da diğer birçok Anadolu evliyası gibi birden fazla makamı veya türbesi olduğu anlaşılmaktadır.

Vakfiyelerinde, bu zaviyeler dönemin diğer zaviyelerinden farklı olarak "darü'z-zâkirîn" diye nitelendirilmişlerdir¹².

1239'da çıkardığı ayaklanmayla Anadolu Selçuklu yönetimini sarsan ve Amasya yakınlarındaki Çat'ta zaviyesi bulunan¹³, Baba İlyas'ın kurduğu Babailiğin, Vefâî Tarikatı'nın bir kolu ve Baba İlyas'ın da Ebu'l-Vefa'dan sonra gelen ikinci büyük pir olduğunu Abdülbaki Gölpınarlı ileri sürmektedir¹⁴. Zaten; Aşıkpaşa-zâde de, Baba İlyas'ın Tacî'l-Arifin Seyyid Ebu'l-Vefa'nın tarikatına mensup olduğunu ve müridlerinin de Baba İlyas'ın müridleri olduklarını, fakat Vefâî sayıldıklarını söylemektedir¹⁵.

İşte, böylece Baba İlyas'ın birader-zâdesi ve halifesi olarak gösterilen Behlül Baba'nın da bir Vefâî/Babaî şeyhi olduğunu rahatlıkla söylemek mümkündür.

Orta Asya'dan Anadolu'ya gelen eski bir yol güzergahında bulunan Baro Köyü'nde, bir höyük üzerinde yer alan mezarlık içerisinde, daha önce mevcut olan türbe kalıntılarının yerine yöre halkı tarafından yeniden betonarma olarak yaptırılan Behlül Baba Türbesi'nde herhangi bir kitabe bulunmadığı gibi;

- 12 Örnek olarak, Suşehri'nde "Şeyh Behlül b. Hüseyin el-Horasanî'nin darü'z-zâkirin diye anılan zaviyesi, (VGMA., Def. No: 582/247), Zara'da "darü'z-zâkirin diye anılan...Şeyh Marzuban Zaviyesi", (Hasan Yüksel, agm.), Tokat'ta Muhyiddin b. Abdullah 10 Recep 1319'da düzenlemiş olduğu vakfiyesinde vakfettiği akarları darü'z-zâkirin adını verdiği hanıgahına vakfetmiştir. Keza Kayseri'nin İlmen Köyü'nde adı anılmayan ve sadece Darü'z-zâkirin diye anılan zaviye (BOA. TD., No: 387, 222) ile 1483 tarihli bir evkâf defterinde, "Vakf-ı Haydarhâne der nefsi Konya mukarrer aslında dârü'z-zâkirin imiş sonra haydarhâne olmuş...", *Taksim Atatürk Kitaplığı Muallim Cevdet Yazmaları, No: 0-116/1*, nakleden M. Akif Erdoğan, "Karaman Vilayeti Zaviyeleri", *Tarih İncelemeleri Dergisi, IX*, İzmir, 1994, 95; bu kayıt Menakibü'l-Arifin'deki "Hacı Mübarek Hayderî...Kutbeddin Haydar'ın itibarlı halifelerinden ve Hüdavendigâr hazretleri'nin... muhiblerindendi. Onu Taceddin Vezir'in (Tanrı rahmet eylesin) Darü'z-zâkirin adı verilen medresesine şeyh tayin ediyorlardı. Büyük bir posta oturma töreni yapılıyordu. Bütün bilginler, fakihler, emirler, ileri gelenler ve ahiler orada bulunuyordu" diye nitelenen zaviye/medrese olacaktır. Bkz. Ahmed Eflâkî, *Ariflerin Menkibeleri, I*, çev. Tahsin Yazıcı, İstanbul, 1964, 207.
- 13 *Menakibü'l-Kudsiyye fi Menasibi'l-Ünsiyye (Baba İlyas-ı Horasanî ve Sülalesinin Menkibevî Tarihi)*, Haz. İsmail Erünsal-Ahmet Yaşar Ocak, İstanbul, 1984, XXI vd., krş. Irene Melikoff, *Uyur İdik Uyardılar-Alevilik-Bektaşilik Araştırmaları*, Çev. Turan Alptekin, Cem Yayınevi, İstanbul, 1993, 209.
- 14 Abdülbaki Gölpınarlı, *Yüz Soruda Türkiye'de Mezhepler ve Tarikatlar*, İstanbul, 1969, 270.
- 15 *Aşıkpaşa-zâde Tarihi*, 46.

etrafındaki mezar kitabeleri de yosun bağlamış ve okunamaz durumdadırlar. Baro Köyü sakinlerinden Halis Yener rehberliğinde etrafta yaptığımız araştırma esnasında, bu höyük çevresinde eski sur kalıntılarına rastlanmıştır. Ne var ki, Kuzeydoğu Anadolu fay hattı üzerinde yer alan bu köyün birçok kez oluşan depremler sonucunda hasara uğradığı ve en son olarak da, 1939 depreminde büyük bir tahribata maruz kaldığını öğrendik. Büyük ihtimalle, zaman içinde vukubulan bu depremler sonucunda Behlül Baba zaviyesi ve türbesi de tahrib olmuştur.

Vakfiyesi

III. Gıyaseddin Keyhüsrev tarafından Şubat 1274 (Evâsıt-ı Şaban 672) tarihinde Behlül Baba zaviyesi ve türbesi için düzenlenen ve 1845 (h. 270)'te vakıflar kütüğüne kaydedilen bu vakfiyeden ilk olarak Osman Turan söz etmiştir¹⁶. Daha sonra, Marmara Üniversitesi'nde Sadi Kuçur tarafından Selçuklu ve Beylikler devri vakfiyeleri üzerinde hazırlanan bir doktora tezinde değerlendirilmeye alınmıştır¹⁷.

Vakfiyeye göre, Behlül Baba Zaviyesi Rükneddin Kılıçarslan tarafından inşa edilmiştir. Daha sonra oğlu III. Gıyaseddin Keyhüsrev, Baro Köyü'nün bütün divanî vergilerini, Behlül Baba Zaviyesi ve türbesi mesalihi ile gelip geçenlerin yidirilip içirilmesi için vakfetmiştir. Vâkıf III. Gıyaseddin Keyhüsrev, vakfın tevliyetini ve zaviyenin meşihatını Behlül Baba'nın -kızlar hariç- batın tertibi üzere erkek evladına şart kılmıştır. Sadi Kuçur'un söz konusu çalışmasında vermiş olduğu tahrir kayıtlarında, Baro Köyü 1485 (h.890)'te Behlül Fakih'in, 1520 (h.926)'de Derviş Şeyh Ahmed veled-i Şehabeddin'in, 1547 (h.954)'de ise eski deftere göre Mehmed adındaki birinin ve halen meşihat ve hitabet cihetinin Pir Mehmet veled-i Mevlana Ahmed'in tasarrufunda olduğu

¹⁶ Osman Turan, *Doğu Anadolu Türk Devletleri Tarihi*, İkinci baskı, İstanbul, 1980, 77; aynı yazar, "Türkiye Selçuklularında Toprak Hukuku, Mirî Topraklar ve Hususî Mülkiyet Şekilleri", *Selçuklular ve İslamiyet*, İstanbul, 1971, 82.

¹⁷ Sadi Kuçur, *Sivas, Tokat ve Amasya'da Selçuklu ve Beylikler Devri Vakıfları (Vakfiyelere Göre)*, basılmamış doktora tezi, İstanbul, 1993, 58-59. Bu arada şunu da belirtelim ki, Şebinkarahisar üzerinde Fatma Acun tarafından tahrir defterlerine dayalı olarak hazırlanan doktora tezinde de, bu vakfın Osmanlılar dönemindeki durumuna değinilmiştir.

ve 1814 tarihli bir zaviyedarlık cihetinin tevcihine ilişkin bir kayda dayanarak da Behlül Baba zaviyesinin bu tarihte halen faal olduğu belirtilmektedir¹⁸.

Dönemin diğer vakfiyelerinde olduğu gibi, Arapça olarak kaleme alınan bu vakfiyede Baro köyü'nün sınırları etraflıca belirtilirken, sınırların tayininde zikredilen Türkçe yer adları ve Selçuklu devri bir köy yerleşim biriminin boyutları hakkında verilen bilgiler, bu devir Anadolu tarihî coğrafyası ve toponomisine ilişkin çok değerli verilerdir.

Behlül Baba Zaviyesi Vakfiyesinin Tercümesi

Sivas'ın Suşehri Kazası'nın Baro Köyü'nde Şeyh Behlül Dâna (Baba) b. Hüseyin el-Horasanî Zaviyesi'ne III. Giyaseddin Keyhüsrev tarafından Evasıt-ı Şa'ban 672 tarihinde tesis edilen vakfın Arapça vakfiyesinin (VGMA. Def. No:582/247) Türkçe tercümesi.

Fihrist-i Defter-i Erzurum: 181

Vakf-ı mezburun mukaddem evkâf muhasebesinde kaydı olmağla şerh verildi.

Vakf-ı zaviye-i Şeyh Behlül der Karahisar-ı Şarkî kayd şûd. Sûret-i vakfiye-i ma'mûlun bihâ muhasebe-i evkâfa müceddeden kayd şûd fermûde (?) bâ arz-ı Halil Efendi nâib-i Karahisar-ı Şarkî-i sâbık ve bâ inhâ-i Seyyid Hüseyin Efendi müdür-i evkâf-ı livâ-i Karahisar-ı Şarkî ve bâ mazbata-i a'zâ-yi meclis ve bâ i'lâm-ı faziletlü es-Seyyid Mehmed Sa'deddin Efendi müfettiş-i evkâf sâbık ve bâ inhâ-i es-Seyyid Mehmed Arif Efendi hazreti Şeyhü'l-islam ve atûfetlü Ziver Efendi nâzır-ı evkâf-ı humâyûn ve bâ ruûs-ı humâyûn fi 22 Şevval sene 1260.

Bu vakfiye sahihtir ve şeridir; eimme-i izamın görüşlerine uygundur içinde şek ve şübhe bulunmamaktadır. Yazan el-hakir, el-fakir Mehmed en-nakib el-âli'usrâ. bi Karahisar-ı Şarkî (?)

Allah için imza eden: Daru'n-nasr Kostantiniyye Kadısı Mevlâ'l-mevâlî Hızır Bey Çelebi

¹⁸ Sadi Kuçur, *aynı eser*, 58-59.

Kendisiyle işlem yapılan bu vakfiye suretini yazan Şanı yüce olan (Allah)'a muhtaç. Karahisar-ı Şarkî Kadısı el-Hac Halil Sıdkî.

Sorumlu olarak şer'i bir şekilde bu belgeyi imzaladım. Ğani ve samed olan rabbımın affını dilerim. Amasya şehrinden Abdurrahman b. Mehmed el-Muslî.

Rahman ve rahim olan Allah'ın ismiyle.

Hamd; hâlik ve mabud, razık ve mahmud, kullarını had ve hudud ile muhit bulunan Allah'a mahsustur. Mahlukatından kıyamet gününü gizleyen, kendisine itaat eden kullarına cennetinde kalmayı ebedi kılan ve gücü yettiğince ibadet eden kullarından razı olan; sayıların ihata edemediği ve gereken şükürü kullarının ifa edemediği nimetleri mukabilinde şeriksiz ve tek bir Tanrı olan ve kendisinden başka hakiki mabud bulunmayan bir ilah olduğuna ve sual gününde kişiye yardım eden bir şahadetle şahadet eder ve Hazreti Muhammed'in ezelde kendisinden misak alınmış olan kulu ve resûlü ve bütün ümmetlere gönderilen nebisi olduğuna hamd ve şahadet ederim. Şeytanın galebe ile esir etmiş olduğu ve bu suretle tuğyana düşmüş bulunan bu milletlerin kurtuluşunu irade buyurmuş olan Cenab-ı Hak Muhammed aleyi's-selam vasıtasıyla şeytanın üzerlerine yapmış olduğu akitleri çözmüş ve askerlerini esir etmiş -ve bu adaleti cemadât bile itiraf etmiştir- ve cehalet uykusunda her uyuyanı uyandırmıştır. Cenâb-ı hakk'ın selat ve selamı onun ve âl-i izamı ve eshab-ı kiramı üzerine olsun.

Emmâ ba'du: Mevlâmız sultanu'l-a'zam, Allah'ın yeryüzündeki gölgesi, seyyid-i selâtin-i ümem, Arap ve Acem meliklerinin efendisi, adalet ve insaf yollarının dirilticisi cevır ve üzüntü sebeplerini ortadan kaldıran, fesat ve tuğyan kapılarını kapayan; mütemerridlerin ve azgınların burunlarını yere sürten; hakkı i'lâ ve batılı izlâl eden, zaif ile güçlüyü ve din-i münifi koruyan, ümmetin üzerinde gamı izale eden; ilâhi inayetlerde hassa ve amma karşı yüce himmeti açık olanın temsilcisi, üzerindeki şahlık belirtileri zahir olan Sultanların Sultanı, Giyase'd-dünya ve'd-din¹⁹ Emirü'l-mü'minîn'in yardımcısı, Ebu'l-feth Keyhüsrev bin es-Sultan sa'îd Rukneddin Kılıç Arslan bin Sultan es-sa'îd Giyaseddin Keyhüsrev bin Alaaddin Keykubad -Tanrı kendisini yeryüzüne gölge kılsın- dostlarını ve yardımcılarını ülkesinin egemenliğinde müeyyed etsin ki, vadesine bakmayı terketmez, bilgisi ve şanıyla kıyamet gününe hazırlık yapmayı ihmal etmez, onun yüce himmeti fani işleri umursamayarak, sona ermeyen bekâ

¹⁹ Metinde sehven Giyase'd-din ve'd-din olarak yazılmıştır.

müküne ve bütün gayesi Yaradan'ın âlî ulumuna yöneliktir ki, babası Sultan es-said, eş-şehid Rükneddin Kılıç Arslan'ın -Allah toprağını şen ve mekanını cennet kılsın- Dârü'l-alâ -Sivas- tevabiniden Karahisar'ın Suşehri Nahiyesi'nde inşa ettiği ve Darü'z-zâkirîn diye anılan, eş-Şeyh, ez-zahid, kutbu's-sâlikîn, ariflerin öncüsü, salihlerin merci'i, vâsilînin esrârına vâkıf, yâkîn yoluna sâlik olanların mecme'inin kâidi, İslam ve müslümanların rükni, alî Taha ve Yasin sadâtı sırrının seyyidi, Hazreti rabbü'l-alemînin makbulu Behlûl Dâna bin Hüseyin el-Horasanî -aleyhi'r-rahmeti ve'r-ırdvân- Zaviyesi'ne yapmış olduğu bu sevindirici ihسانlarla babası dahi kendisini geçemedi.

Bu sultan-ı a'zam ve şehinşah-ı mu'azzam -Allah amellerini kabul etsin, bu dünyada ve ahirette emeklerine nâil kılsın- sözkonusu zâviyenin ve şeyhin mutahhar türbesinin tevliyetine ve mesalihine (aşağıda zikrolunacak) karyenin tamamını vakfetti:

Halk arasında Baro Karyesi²⁰ ismiyle bilinen köyün tamamıdır.

Birinci sınırı; Irmak Nehri'ne; oradan Kümüştün Soğuk Pınara, oradan bilinen kabre oradan tarik-i âmme, oradan Türk dilince Yücekaya diye bilinen dağa, oradan Şorlu Göle, oradan (boşluk var H.Y) oradan Körce Pınara müntehi olur.

Kuzey tarafı Küçük Höyüğe oradan Aluclu Gediği'ne, oradan Yüce Höyüğe, oradan Kuş Ağaca, oradan Türk dili üzre Soğrak denilen akar suya, oradan Kızıl Höyüğe, oradan Neksek Höyüğe, oradan Yokuş Pınara, oradan Karataşlara, oradan Gökçeköy Karyesi'ne, oradan Sarı Pınara, oradan Tarik-i âmme, oradan birinci sınıra ki, akar suyun birleştiği yere müntehi olur.

Vâkıf zikrolunan vakfı cümle hudud ve hukuk ve tevabi ve levahik ve terâik ve merafiki ve dahil ve haric ve muttasıl ve munfasıl bütün hakları ve sair arazi ve muzafatı ve sulak ve kıraç ve ma'mur ve gayrı ma'mûr ve engin ve yüksek ve münbit ve gayrı münbit yerleri ve hayvanat bağlanacak yerleri ve develikleri ve harman yerleri ve eski ve yeni ve yakın ve uzak ve mezkur ve gayrı mezkur mensubat-ı sairesi ve muhtelif ve mütenevvi ve mütefavut cümle hukuk-ı divaniyesi ile birlikte; vakfiyeti ifsad edecek bir şart ve ibtal edecek bir istisna ve mani olacak bir kayd bulunmayarak vakf-ı sahih-i şer'i-i muhalled ve müebbed ile vakf etti.

²⁰ 1928 Tarihli *Son Teşkilat-ı Mülkiyede Köylerimizin Adları* (İstanbul) isimli eserde, Şebîn Karahisar-ı Şarkî Vilayeti'nin Suşehri Kazası'nın Ağvanis Nahiyesi'ne bağlı olan bu köy Baro-yi Bâlâ ve Baro-yi Zîr diye iki yerleşim birimine ayrılmaktadır (s.697-707).

Saltanatı ebedi kalası vâkıf, meşihatı, tevliyeti -ve gelip geçenlerin yidirilip iştirilmesini Baro Köyü sâkinlerine -kaddese'llahu sırrahu'l-aziz- Behlul Dana'nın aslâh fe'l-aslâh evlâd-ı evlâdına -kadınlar hâric- batından batına ve nesilden nesile ebediyyen şart kıldı.

Zikredilen bu mezraalar vakf-ı ebedi ve habs ve tesbil-i muhalled oldu. Artık satılamaz, rehin verilemez, hibe edilemez, hiçbir şekilde ve hiçbir yolda mülk edinilemez.

Allah'a ve ahiret gününe inanan hiçbir sultan, emir, memur, kadı ve hakim bu vakf-ı tağyir, tebdil ve içinde bir şey koparması veya iptal etmesi caiz ve helâl değildir. Kim ki bu vakfı tebdile, tahribe çalışırsa Allah'ın, meleklerin ve bütün insanların laneti üzerine olsun; ne orucunu, ne namazını, ne adaletini, ne sadakasını, ne cihadını ve ne de ağzından çıkan hiçbir harfını Allah kabul etmesin. Allah'ın gazabı ve laneti üzerine olsun. Cehennem kendisine mekan olsun. Allah'ın gazabı ve azim azabı üzerlerinde olası ve Allah'a su-i zanda bulunan müşrikin ve müşrikatın cezalandırıldığı gibi, bunları da cezalandırsın. Gaye, emel ve niyetine göre vâkıfın ecri Allah'a aittir. Kim ki bunu duyduktan sonra değiştirmeye kalkıştırsa günahı değiştirene aittir. Allah duyandır, bilendir.

Müteahhirinin efdalı, muhakkikinin öncüsü, ümmetin ustası, hakikatın sultanı, ülkedeki kadıların ve şeyhlerin şeyhi, müslümanların ve islamın hücceti, enbiya ve mürselînin vârisi, beylerin ve sultanların nâsihi olan yüce hâkim-i âdil ebu's-Senâ ve'l-Vefa (Muhammed bin Ahmed) el-Urmevî -Allah gölgesini uzatsın ve ikbalini korusun- huzurunda yapılan murafaadan sonra, saltanat-ı bâkî kalası (sultanın) bu vakfı(nın) sıhhatına, lüzumuna ve geçerli bir vakıf olduğuna şer'i yönde karar verdi. Hâkimin bu hükmüne ve kararına, mahfel-i şerifi ve meclis-i münifinde hazır bulunan udûl-i ümmetten ve ümenâdan bir grup şahitlik etti. Evâsıt-ı Şa'bân 672 (Şubat ortaları 1274).

Şahidler:

Süleyman b. Emir

Hüseyin b. İskender el-Hüseynî eş-Şirazî

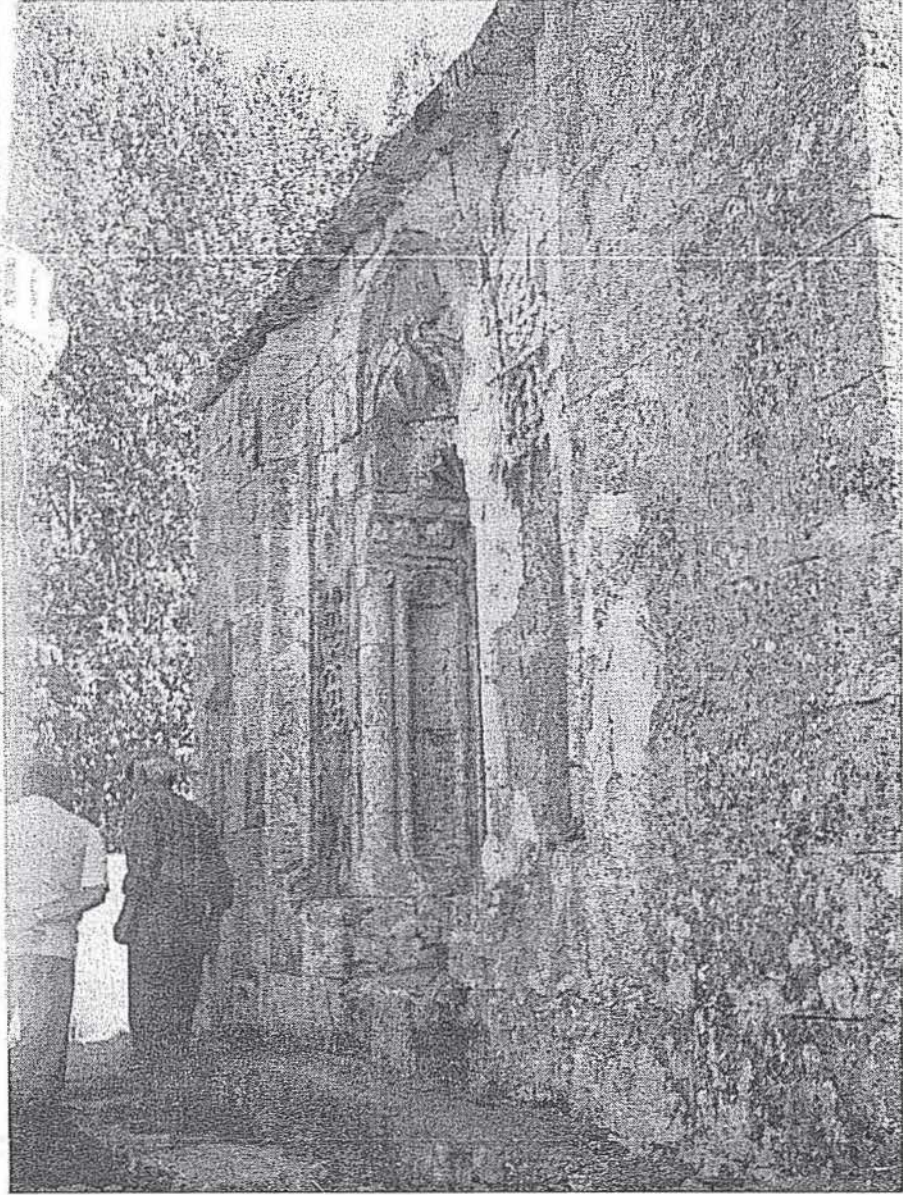
Mevlâ Ali b. Mahmûd

Ali b. Yusuf

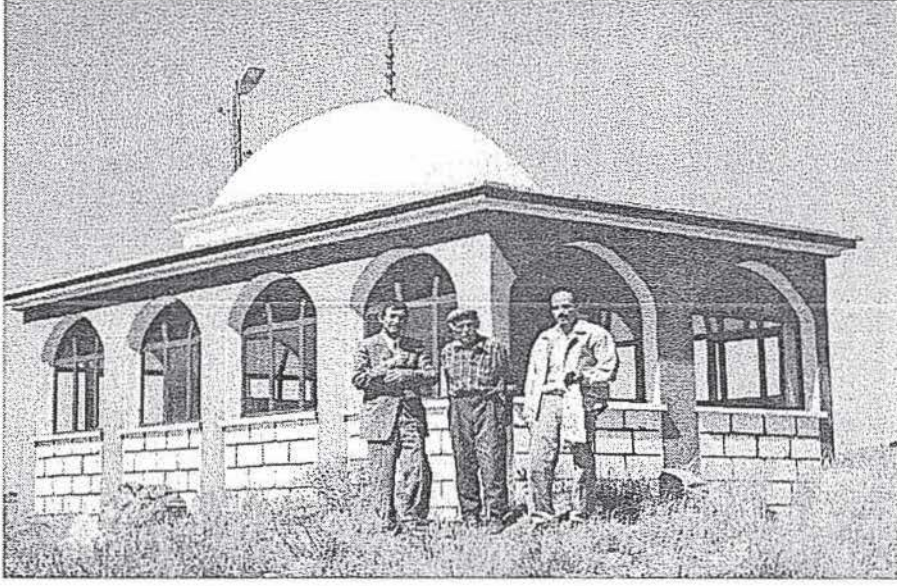
el-Hac Salahaddin b. Osman

Ömer b. Muslih el-Hafız

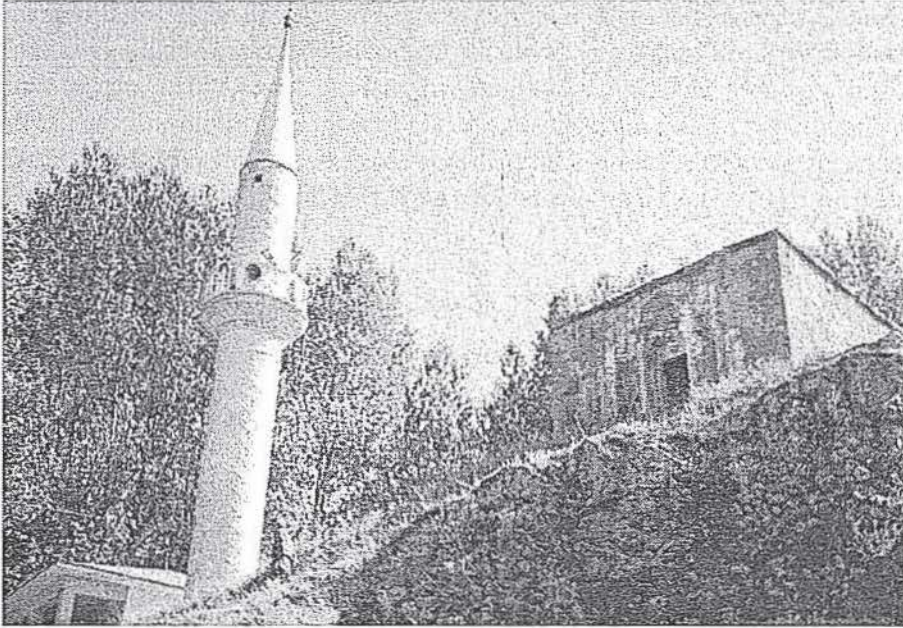
Hüsameddin b. Ömer

Şeyh Çoban Baba Türbesi Gölova Çobanlı Köyü

Behlül Baba Türbesi Gölova Aşağı Baro Köyü

Şeyh Çoban Baba Türbesi Gölova Çobanlı Köyü